

Rezultatele scolare, o realitate complexa pentru scoala si elev

Inv.Pirvulescu Valentina Livia
Liceul Tehnologic "Tiu Dumitrescu"
Scoala Primara Nr. 3 Novaci
Oras Mihailesti, jud. Giurgiu

1.Evaluarea randamentului scolar - conditia perfectionarii continua activitatii.

Privita din unghiul activitatii de instructie si educatie, teoria evaluarii randamentului scolar constituie un sistem articulat de conceptii, principii si tehnici referitoare la masurarea si aprecierea rezultatelor obtinute in activitatea de invatamant, in general, si, cu deosebire, a rezultatelor scolare.

Evaluarea are rolul de a masura si constata eficienta produsului instructiv-educativ, raportata la indeplinirea functiilor ei, la cerintele economice si culturale ale societatii contemporane.

Sistemul de evaluare din invatamant vizeaza:

- evaluarea obiectivelor pedagogice si a strategiilor educationale utilizate in scopul rezolvarii acestora;

- evaluarea activitatii de predare-invatare (invatator-elev);

- evaluarea nivelului structurilor psihice ale elevilor "cognitive, operationale, psihomotrice, atitudinal-valorice);

- informarea elevilor, a parintilor si a societatii cu privire la rezultatele obtinute si asupra cauzelor nerealizarii obiectivelor pedagogice propuse;

A evalua rezultatele scolare inseamna a determina masura in care obiectivele programului de instruire au fost atinse, precum si eficienta metodelor redare-invatare folosite. Evaluarea e menita sa furnizeze informatiile necesare "reglarii" si "ameliorarii" activitatii de la o etapa la alta, prin adoptarea masurilor corespunzatoare pentru cresterea eficientei activitatii;

Evaluarea este componenta esentiala a procesului de invatamant. Din aceasta perspectiva indeplineste urmatoarele functii.

Functia de constatare si diagnosticare a performantelor obtinute de elevii, explicate prin factorii si conditiile care au condus la succesul sau insuccesul scolar

Functia de reglare si perfectionare continua a metodologici instruirii pe baza informatiilor obtinute din aplicarea factorilor si a conditiilor ce au determinat rezultatele la invatatura.

Functia de predictie si decizie privind desfasurarea in viitor a activitatii instructiv-educative cu scopul ameliorarii ei.

Functia de selctionare si clasificare a elevilor in raport cu rezultatele scolare obtinute .

Functia formativ-educativa de ameliorare a metodelor de invatare folosite de elevi ,de stimulare si optimizare a invatarii.

Functia de perfectionare si inovare a intregului sistem scolar.

2.Forme de evaluare

Dupa modul de integrare a verificarii si evaluarii in procesul de invatamant distingem trei modalitati mai importante:

2.1.*Evaluare initiala* D.Ausube, referindu-se la importanta acestei forme de evaluare, preciza ca : " ceea ce influenteaza cel mai mult invatarea sunt cunostintele pe care elevul le

poseda la plecare. Asigurați-vă de ceea ce el știe și instruiți-l în consecință”.

Această modalitate de evaluare se folosește la început de an școlar, de ciclul de învățământ de semestru, de capitol.

2.2. *Evaluarea sumativă (cumulativă)* cuprinde global finalitățile învățării cunoscute, deprinderi, capacități, atitudini.

Se folosește la sfârșitul unui semestru, an școlar, ciclul de învățământ.

Este de o mare complexitate - ca obiective, ca metode (varietatea procedurilor) ca timp, ca acțiuni de recuperare, perfecționare.

2.3. *Evaluarea continuă (formativă)* se desfășoară pe tot parcursul programului de instruire în cadrul lecțiilor și la încheierea unui capitol, acoperind întregul conținut, conform programei.

Oferind permanent informații cu privire la eficiența programului de instruire, ea dă posibilitatea învățătorului să întreprindă la timp măsuri necesare prevenirii unor insuccese școlare și să perfecționeze metodele de predare-învățare. În același timp, acest tip de evaluare ritmică, pe baza unui feedback continuu, oferă elevilor informații cu privire la eficiența metodelor de învățare folosite de ei. Practica arată că acest tip de evaluare este dominant în ciclul primar, mai ales în primele clase. Evaluarea continuă se poate realiza fie prin chestionarea orală, fie prin aplicarea unor probe scrise.

3. Obiectivarea evaluării rezultatelor școlare . Criterii de evaluare

Rezultatele școlare sunt obiectivate în cunoscute acumulate, deprinderi și deprinderi, capacități intelectuale (inteligenta, aptitudinea școlară), în trăsături de personalitate și în conduita elevilor. Aprecierea cât mai obiectivă a rezultatelor la învățatura presupune raportarea lor la anumite criterii, dintre care amintim pe cele stabilite de W. G. Paphan, Glasser și Scriven.

a) Criteriul raportării rezultatelor la obiectivele generale și operationale prevăzute de programa școlară la fiecare capitol și lecție.

Prin această raportare se scot în evidență calitatea și eficiența programului de instruire. Obiectivele pedagogice, pe lângă faptul că indică direcția metodologică a programului de instruire, permit să se verifice și să se aprecieze mai exact rezultatele elevilor, astfel încât între evaluatori diferiți, care apreciază aceeași performanță, diferențele de notare să fie foarte mici, tinzând către zero.

În acest sens, obiectivele pedagogice îndeplinesc funcția de criteriu de referință, atunci când formulăm o judecată de valoare asupra rezultatelor școlare. Sunt situații însă, când raportarea la obiective și conținut este influențată de nivelul clasei.

b) Criteriul raportării rezultatelor la nivelul mediu atins de populația școlară evaluată, care se manifestă în tendința de apreciere mai “înelungată a rezultatelor elevilor dintr-o clasă mai slabă la învățatura și de exigență crescândă la clasele mai bine pregătite.

c) Criteriul raportării rezultatelor la capacitățile fiecărui elev la nivelul lui de cunoscute înainte de începerea programului de instruire.

Din perspectiva acestor criterii, evaluarea poate fi definită ca un proces de măsurare și apreciere a calității rezultatelor la învățatura și a progreselor obținute de elevi.

Criteriul fundamental de evaluare a rezultatelor școlare trebuie să-l constituie raportarea la conținut și la obiectivele pedagogice (cognitive, afective, psihomotorii) stabilite de programele de învățământ și care se regăsesc în proporții variabile în nivelul de cunoscute și deprinderi, în capacitățile intelectuale și în trăsăturile de personalitate ale elevilor.

Semnificative par a fi din această perspectivă câteva criterii de evaluare, vizând următoarele categorii de achiziții :

- **nivelul de cunoscute** (structuri cognitive) însușite de elevi, raportat la obiective și

continut ,adica:volumul de informatii fundamentale prevazut de programa ,caracterul de sistem al acestora ,nivelul de intelegere ,temeinicia cunostintelor etc.;

- **nivelul structurilor operationale** formate pe baza insusirii logice a cunostintelor: capacitatea de a efectua operatii logice de analiza, comparatii, sinteza, abstractizare, generalizare,si concretizare, de a explica si demonstra logic pe baza de argumente, de a efectua rationamente inductive, deductive si prin analogie , de a stabili relatii intre cauze si efecte, de a discerne esentialul, de a elabora definitii sau de a redefini, de a gandi divergent , de a extrapola constintele in alte domenii sau de a le transfera in situatii diferite, capacitatea de a efectua judecati de valoare asupra cunostintelor si de autoevaluare etc;

- **capacitatea de aplicare a cunostintelor** , de a descoperi si inventa, capacitatea de auto-instruire , metode si tehnici de invatare.

- **nivelul structurilor metacognitive:** depinderi nonspecifice obiectului de studiu, depinderi de munca intelectuala, de cercetare stiintifica, precum si unele abilitati tehnologice, trasaturi de personalitate ce influenteaza randamentul scolar, in special motivatiile, atitudinile, convingerile, perseverenta, tenacitatea, hotararea, voita de a invata, nivelul de aspiratie, care vor fi luate in considerare in actul evaluarii.

La aceste criterii de evaluare a performantelor scolare cu caracter general se adauga **criteriile specifice fiecarui obiect de invatamant.**

Criteriile de evaluare trebuie cunoscute de elevi. Evaluarea se fundamenteaza pe standarde curriculare de performanta si de competenta.

Standardele de performanta vor fi:

- centrate pe elevi si relevante din punct de vedere al acestuia pentru invatare; orientate spre ceea ce elevul va fi- in termeni de dezvoltare personala, la finalizarea parcursului scolar si la intrarea in viata sociala.

-vor permite evidentierea progresului realizat de elevi de la o treapta de scolarizare la alta; vor fi exprimate simplu, sintetic si inteligibil pentru toti agentii educationali.

Standardele de performanta au in vedere curriculum-ul "atins" adica rezultatele elevilor.Sunt enunturi sintetice ce indica in ce masura trebuie realizate de catre elevi obiectivele curriculare sub forma de cunostinte, capacitatii si atitudini demonstrate. Ele exprima ceea ce elevul stie si e capabil sa faca , sunt scrise in termeni de performanta minima, medie si superioara.

La matematica, pentru fiecare capacitate sau subcapacitate au fost elaborati descriptorii de performanta pentru calificativele: **foarte bine, bine si suficient** adica ceea ce trebuie sa stie si sa faca elevul pentru a obtine calificativul F.B , B sau S.

4.Rezultatele scolare, o realitate complexa pentru scoala si elev

Rezultatele scolare reprezinta o realitate complexa , un produs cu multiple aspecte. Ele reprezinta indicatorul cel mai concludent pentru aprecierea eficacitatii procesului de invatamant. Cele mai multe modele taxonomice privind obiectivele educationale- al caror corespondent ca produs in rezulatele scolare, pornesc de la considerarea a trei tipuri de obiective: cognitive, afective, psihomotorii.

Un anumit rezultat apartine unuia dintre aceste obiective, incluzand si elemente proprii celorlalte domenii. Intre ele exista numeroase interactiuni. De aceea , B. Bloom considera ca este mai adecvat sa se vorbeasca nu de comportamente cognitive, afective sau psihomotorii ci de componente de aceasta natura in cadrul unui comportament .

In multitudinea aspectelor pe care le prezinta produsele activitatii de instructie si educatie, putem distinge mai multe tipuri a caror evaluare prezinta trasaturi specifice: nivelul de cunosinte; dezvoltarea capacitatilor intelectuale; dezvoltarea capacitatii de aplicare a

cunostintelor in explicarea si aprecierea fenomenelor, in rezolvarea problemelor teoretice si practice, trasaturi de personalitate si conduita etc. Astfel:

a) **nivelul de cunostinta acumulate** reprezinta unul din obiectivele importante ale instruirii la orice nivel de scolarizare.

In invatamantul traditional, acumularea unui volum cat mai bogat de cunostinte constituie obiectivul fundamental al instructiei.

In momentul actual caracterizat prin transformari rapide, dobandeste importanta dezvoltarea facultatilor intelectuale, formarea capacitatii de autoinstruire si altor abilitati. Acestea exprima cerinta de a realiza o data cu asimilarea cunostintelor un process dirijat care sa favorizeze dezvoltarea capacitatilor intelecuale, (cognitive) si acelor intelectuale.

Dezvoltarea capacitatilor intelectuale a devenit un obiectiv primordial

al intregi activitatii instructiv-educative si al masurari eficientei acesteia ai invata pe elvii cum sa se instruiasca si cum sa se gandeasca,ale forma capacitatea de autoinstruire inseamna a le crea disponibilitatea pentru instruire continua .

Estimarea acestor rezultate este mai putin isbutita de cat evaluarea cunostintelor acumulate datorita faptului ca progresele inregistrate de elevii in directia dezvoltari proceselor intelectuale sunt mai greu de cuantificat si de masurat.

c) **Capacitatea de aplicare a cunostintelor**

Valoarea cunostintelor acumulate se dezvaluie in posibilitatile oferite elevilor de a explica si aprecia fenomenele cunocute, de a asimila noi cunostinte, din ce in ce mai multe complexe, precum si in cresterea capacitate de investigare a elevilor si,cu deosebire,in capacitatea lor de a le folosi in rezolvarea unor probleme teoretice sau practice.

Scopul instruirii este nu numai „a cunoaste”si „a sti sa inveti”,ci si „a sti sa aplici”deci pregatirea pentru „a sti sa faci ceva”

Asfel ,actul de evaluare vizeaza si capacitatea de a aplica ,de a folosi cele invatate.

d) **Trasaturile de personalitate si de conduita a elevilor**

Evaluarea trasaturilor formate si a conduitei elevilor este o necesitate .Ele reprezinta atat rezultate ale activitatii de instructie si educatie ,cat si conditii care influenteaza puternic randamentul scolar al elevilor.

Evaluarea conduitei elevilor,ca si a multor trasaturi de personalitate se exprima in aprecieri generale ,globale, si nu au exactitatea aprecierilor asupra rezultatelor instructive ale activitatii scolare .

Sunt aplicate metode de diagnostic a personalitati (chestionare de interese,tehnica interviului clinic s.a)ale caror date pot „explica”unele aspecte ale comportamentului elevilor,ale dinamicii acestora.

Alta cale,larg folosita mai cu seama in cunoasterea elevilor de-a lungul scolaritatii,o constitue **fisa psiho-pedagogica**,prin intermediul careia se structureaza informatile privind conduita elevilor,evolutia personalitatii lor.

5.Standardde curriculare de performanta .Matematica,clasele I-IV

In functie de obiectivele cadru,standandele de performanta sunt urmatoarele :

O-Cunoasterea si utilizarea conceptelor specifice matematicii.

S.1-Scrierea,citirea si pozitionarea pe axa a numerelor naturale mai mici decat 1.000.000.

S.2.-Folosirea corecta a terminologiei matematice invatate.

S.3.-Efectuarea corecta a calculelor cu numere mai mici decat 1000 folosind cele patru operatii matematice invatate

S.4.-Utilizarea fractiilor in exercitii simple de adunare si de scadere cu acelasi numitor

S.5.-Recunoasterea figurilor si corpurilor geometrice si reprezentarea figurilor plane.

S.6-Utilizarea unitatilor de masurare neconventionale si conventionale .

O.2-.Dezvoltarea capacitatii de explorare-investigare si rezolvare de probleme .

S.7.-Formularea si rezolvarea de probleme care presupun efectuarea a cel mult trei operatii.

S.8.-Rezolvarea de probleme din alte discipline utilizand limbajul matematic adecvat.

S.9-Folosirea corecta a unor modalitati de organizare si folosire a datelor.

S.10-Realizarea de estimari pornind de la situatii practice.

S.11-Utilizarea de reguli si corespondentei pentru formarea de siruri.

O.3.-Formarea si dezvoltarea capacitatii de a comunica utilizand limbajul matematic .

S.12.-Exprimarea orală si scrisă într-o manieră concisă a unor exercitii si probleme

6.Tehnici si instrumente de evaluare a randamentului scolar la matematica

Sistemul metodologic al verificării randamentului scolar este constituit din mai multe metode si tehnici:observarea curenta a modului cum invata elevul (mechanic,logic,creative,ritmic,in salturi etc),probe orale ,scrise si practice ,analiza unor referate sau creatii personale ,teste de cunostinte si depinderi.Cele mai frecvent aplicate ,in scopul verificarii si aprecierii performantelor scolare ale elevilor,sunt probe orale, scrise sau practice .Constatarile efectuate prin aceste mijloace sunt ,in mod obisnuit ,completate cu cele realizate prin observarea curenta a comportamentului elevilor in timpul lectilor,exprimat in interesul acestora pentru studiul,in modul in care participa la activitatea desfasurata ;in indeplinirea indatorilor scolare.

a)**Chestionarea orală** se poate realiza in cadrul tuturor lectiilor,fie ca o secventa a unor lectii in care obiectivul principal il constitue predarea-invatarea unui continut nou,fie cu prilejul recapitulării materiei.Chestionarea orală se realizeaza frontal,printr-un dialog cu clasa întreaga in cadrul caruia unii elevi sunt solicitati de mai multe ori,sau prin examinarea catorva elevi in mod deosebit.

Metodologia verificării orale recomanda cerinte referitoare la durata examinării elevilor de diferite varste, frecventa acestora, necesitatea antrenării celorlalti elevi in completarea sau corectarea raspunsurilor elevilor chestionati, formularea întrebării. Se va tine cont nu numai de cantitatea informatilor memorate de elevi, ci si de capacitatea acestora de a reda aceste informatii, de nivelul de intelegere, capacitatea de transfer, de a opera cu cunostintelor insusite in vederea dobandirii altora.

Acest tip de evaluare permite cadrului didactic sa corecteze sau sa completeze raspunsul elevului, ajutandu-l sa-si dea seama cat stie si cat a invatat, directionandu-i stilul de a invata .

Exitra si limite ale chestionării orale:

- întrebările adresate diferitilor elevi nu au acelasi grad de dificultate;
- unii elevi sunt mai emotivi si se blocheaza;
- timpul nu permite o verificare completa privind continutul predat;
- profesorul poate manifesta indulgenta sau exigenta exagerata conducand la o notare subiectiva.

Aceste pot si inlaturate, respectand cateva cerinte:

- întrebările sa fie centrate pe obiectivele operationale, sa vizeze continutul esential;
- sa fie precis formulate, inlaturand inexactitatea, complexitatea nemotivata, ambiguitatea, caracterul sugestiv si conservatorismul, obligandu-l pe elev sa reproduca exact ideile emise de cadrul didactic;

- întrebările sa fie adresate întregii clase, apoi este numit un elev sa raspunda si nu va fi

intrerupt decat daca nu este "in obiect" sau face greseli grave;

- intrebarile sa fie corect formulate, sa aiba o inlantuire logica, sa vizeze cunostintele esentiale, nivelul de intelegere si capacitatea elevului de a opera cu ele pe plan mintal si practic-aplicativ;

- intrebarile sa solicite gandirea independenta, inteligenta si creativitatea elevului; atmosfera din clasa sa fie favorabila;

- raspunsurile sa fie notate cat se poate de obiectiv;

b)Examinarea prin probe scrise este utilizata sub forma unor lucrari de scurta durata, lucrari "tip obiectiv", lucrari de durata de una sau doua ore cu subiecte din unul sau mai multe capitole. Subiectele pot fi sub forma unor intrebari probleme, subiecte problematice, intrebari de sinteza sau combinate, pentru fiecare stabilindu-se punctajul necesar.

Cercetarile au dovedit ca evaluarea formativa, dupa fiecare capitol, combinata cu verificarile orale este deosebit de eficienta si stimulativa. Probele scrise sunt preferate de multi elevi si examinatori pentru ca:

- asigura un grad mai mare de obiectivitate in notare;
- ofera elevilor mai emotivi, sau celor care gandesc mai lent, posibilitatea de a prezenta toate cunostintele insusite; asigura evaluarea unui numar mai mare de elevi intr-un timp scurt;
- intrebarile au acelasi grad de dificultate pentru toti elevii si verifica acelasi continut;
- favorizeaza realizarea compararii rezultatelor.

Si aceasta metoda are limitele ei:

- examinatorul nu poate corecta pe loc unele erori ale elevului si nici greselile de exprimare; elevii nu mai pot fi directionati prin intrebari daca fac confuzii dau cand continutul esential nu este acoperit prin raspunsuri.

Evaluarea de cunostinte sau deprinderi este o proba complexa aplicata oral,scris sau practic cu ajutorul careia masuram si evaluam cu mai mare precizie performantele scolare in raport cu obiectivele si continutul. Teste au un grad mai mare de dificultate si fidelitate, pot fi corectate si repetate,oferind posibilitatea de a controla conditiile de aplicare. Daca se are in vedere momentul interventiei, testele pot fi initiale, de progres sau finale.

Testele initiale sunt folosite in scopul unei evaluari initiale, fiind administrate la inceputul unui program de instruire. Ele ofera cadrului didactic date cu privire la nivelul anterior de cunostinte si la capacitatea lor de invatare, pe baza carora este alcatuit viitorul program de instruire.

Testele de progres sau formative se administreaza pe tot parcursul procesului de predare-invatare, dupa fiecare capitol sau dupa un numar de lectii mai dificile, dar importante pentru intelegerea celor care urmeaza. Rezultatele obtinute ofera informatii cu privire la eficienta metodologiei aplicate, permitand reluarea unor probleme neintelese, organizarea unor activitati didactice diferite, anumite completari sau sintetizari.

Testele finale si de sinteza sunt folosite dupa parcurgerea unui capitol, la incheierea unui semestru sau an scolar. Intrebarile din cadrul lor vor fi centrate pe obiectivele didactice majore ale programului de instruire, vizand mai mult elementele esentiale si capacitatea elevilor de a opera cu cunostintele asimilate.

Testul constituie un instrument de verificare cu structura si insusiri specifice. Prin natura sa si a obiectivelor urmarite, testul este fie o proba orală sau practica, fie de cele mai multe ori o proba scrisa.

Testele pedagogice se disting de alte tipuri de probe prin mai multe caracteristici:

- sunt probe complexe, acoperind o arie mai mare din continutul predat;

- permit verificarea unui numar mai mare de obiective ale actului didactic;
- ofera posibilitatea masurarii mai exacte a performantelor elevilor in comparatie cu celelalte probe;
- permit standardizarea conditiilor de examinare si a criteriilor de notare, asigurand un grad sporit de obiectivitate in apreciere.

Elaborarea unui test constituie o activitate complexa si dificila. Ea presupune realizarea mai multor operatii, intr-o anumita ordine:

a) Precizarea obiectivelor pedagogice si a continuturilor verificate

Necesitatea asigurarii unei concordante depline a continutului probei cu obiectivele urmarite si cu continutul predat decurge din interactiunea obiectiv-invatare-evaluare. Se cultiva astfel motivatia pentru invatatura, se elimina situatiile surpriza pentru elevi legate de continutul probei intrucat acesta deriva din aceleasi obiective ca si activitatea de invatare.

b) Analiza continutului materiei asupra careia se face verificarea, avand ca rezultat stabilirea listei elementelor esentiale, semnificative pentru insusirea materiei, astfel incat nici un element important din continut sa nu fie omis. Se va avea in vedere si posibilitatea de a fi masurate.

c) Alcatuirea testului prin redactarea itemilor (intrebarilor) corespunzator fiecarui obiectiv a carui realizare este verificata.

Bibliografie

1. Willy Meersmann, Michael Auth, Peter Schwittlinsky – *Lexicon de matematica-Ghid complet pentru gimnaziu si liceu*, editura All, 2001
2. Gr. Gheba, *Probleme matematice pentru clasele V-VIII*, Ed. Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1979
3. A. Hollinger, *Probleme de geometrie pentru clasele IV-VIII*, Ed. Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1982
4. I. Petrica, I. Rusu, *Probleme de matematica pentru treapta I si a II-a de liceu*, Ed. Albatros, Bucuresti, 1976
5. I. Petrica, I. Lazar, *Teste de matematica pentru treapta I si a II-a de liceu*, Ed. Albatros, Bucuresti, 1981
6. I. Petrica, V. Stefanescu, *Aritmetica pentru clasele IV-VI*, Ed. Petrion, Bucuresti, 1991